

Sygn. akt II KK 92/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 maja 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Piotr Mirek

SSN Eugeniusz Wildowicz

Protokolant Dagmara Szczepańska-Maciejewska

w sprawie **M. H.**

skazanego z art. 217 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 21 maja 2020 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść skazanego
od wyroku Sądu Okręgowego w W.

z dnia 14 grudnia 2016 r., sygn. akt IX Ka (...),

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w W.

z dnia 29 czerwca 2016 r., sygn. akt III K (...),

**uchyła zaskarżony wyrok w części utrzymującej w mocy
orzeczenie Sądu Rejonowego w W. o środkach karnych w postaci
zbliżania się M. H. do K. B. i zakazu kontaktowania się ze
wskazaną pokrzywdzoną i przekazuje sprawę w tym zakresie
Sądowi Okręgowemu w W. do ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 29 czerwca 2016 r., sygn. akt III K (...), Sąd Rejonowy w W.

1. uznał oskarżonego M. H. za winnego tego, że w dniu 18 listopada 2014 r., ok. godz. 17,00 w W., przy ul. D., działając umyślnie w celu naruszenia nietykalności cielesnej K. B. uderzył ją swoją głową w jamę brzuszną, tj. czynu z art. 217 § 1 k.k. i na tej podstawie wymierzył mu karę 3 miesięcy ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin w stosunku miesięcznym;
2. na podstawie art. 41a § 1 k.k. orzekł wobec oskarżonego środek karny w postaci zakazu zbliżania się do oskarżycielki prywatnej K. B. oraz zakazu kontaktowania się z oskarżycielką prywatną bezpośrednio oraz za pomocą wszelkich urządzeń umożliwiających komunikację na odległość, za wyjątkiem sytuacji, w których oskarżycielka prywatna wyrazi zgodę na kontakt z oskarżonym;
3. na podstawie art. 46 § 1 k.k. orzekł wobec oskarżonego zadośćuczynienie przez zapłatę na rzecz oskarżycielki prywatnej 2.000 złotych;
4. rozstrzygnął o kosztach.

Opisane orzeczenie zaskarżone zostało w całości apelacją obrońcy oskarżonego, w której zarzucono:

1. „obrazę przepisów prawa karnego materialnego, a mianowicie art. 217 § 1 k.k., poprzez bezpodstawne przyjęcie, że oskarżony dopuścił się zarzucanego mu czynu;
2. obrazę przepisów postępowania, mogącą mieć wpływ na treść wyroku, a mianowicie art. 185a k.p.k., poprzez wybiórczą interpretację zeznań małoletniej K. H., skutkującą naruszeniem zasady swobodnej oceny dowodów, przy jednoczesnym dowolnym dopasowaniu dowodów na potwierdzenie przyjętej przez Sąd wersji zdarzeń opierającej się wyłącznie na zeznaniach oskarżycielki prywatnej i członków jej rodziny, co skutkuje rażącym naruszeniem art. 4, 7 i 410 k.p.k.;
3. rażące naruszenie art. 185a § 2 k.p.k. w zw. z art. 185b § 1 k.p.k., poprzez pominięcie konkluzji zawartej w opinii biegłej;
4. rażące naruszenie art. 5 § 2 k.p.k., poprzez rozstrzygnięcie niedających się usunąć wątpliwości co do przebiegu zdarzenia z dnia 18 listopada 2014 r. i

rzekomych obrażeń odniesionych przez oskarżycielkę prywatną na niekorzyść oskarżonego, co skutkuje rażącym naruszeniem zasady *in dubio pro reo*;

5. naruszenie art. 399 § 1 k.p.k., poprzez oparcie wydanego orzeczenia na faktach nieobjętych aktem oskarżenia, a także zeznaniach świadków interpretowanych niezgodnie z zasadami doświadczenia życiowego i logicznego rozumowania, skutkujące również niewspółmiernością kary zasadniczej, a także „kary z pkt 2 i 3 orzeczenia oraz zwrotu wydatków na rzecz oskarżycielki prywatnej”.

W następstwie tych zarzutów skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez uniewinnienie oskarżonego, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Wyrokiem z dnia 14 grudnia 2016 r., sygn. akt IX Ka (...), Sąd Okręgowy w W. utrzymał w mocy zaskarżone orzeczenie i obciążył oskarżonego kosztami sądowymi postępowania odwoławczego.

Wyrok Sądu odwoławczego został zaskarżony na korzyść skazanego „w części utrzymującej w mocy rozstrzygnięcie o środkach karnych w postaci zakazu zbliżania się oskarżonego do pokrzywdzonej oraz zakazu kontaktowania się z nią” kasacją Prokuratora Generalnego.

Skarżący, powołując się na przepisy art. 523 § 1 k.p.k. oraz art. 526 § 1 i 537 § 1 i 2 k.p.k. zarzucił „rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k., polegające na przeprowadzeniu przez Sąd Okręgowy w W. w sprawie o sygn. akt IX Ka (...) wadliwej kontroli odwoławczej i utrzymaniu w mocy – wskutek zaniechania oceny orzeczenia Sądu I instancji poza granicami środka odwoławczego wniesionego przez obrońcę oskarżonego – rażąco niesprawiedliwego wyroku Sądu meriti, którym z naruszeniem art. 43 § 1 k.k. orzeczono bezterminowo środki karne w postaci: zakazu kontaktowania się z oskarżycielką prywatną i zakazu zbliżania się oskarżonego do pokrzywdzonej, jak również nie określono, wbrew nakazowi wynikającemu z art. 41a § 4 k.k. i z obrazą tego przepisu, odległości jaką oskarżony powinien zachować od K. B.”.

Powołując się na powyższy zarzut skarżący wniósł o „uchylenie zaskarżonego niniejszą kasacją wyroku w części dotyczącej utrzymania w mocy orzeczenia Sądu I instancji o środkach karnych w postaci zakazu zbliżania się M. H. do K. B. i zakazu kontaktowania się z w/w pokrzywdzoną i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w W. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście zasadna, co pozwoliło na jej rozpoznanie i uwzględnienie na posiedzeniu opartym o przepis art. 535 § 5 k.p.k.

Niezależnie od wersji art. 433 § 1 k.p.k. obowiązkiem sądu odwoławczego było rozpoznanie sprawy w granicach zaskarżenia, które wyznaczane były przez zakres zaskarżenia, jego kierunek i podniesione zarzuty, a w zakresie szerszym o tyle, o ile ustawa to przewiduje. Stosownie do art. 440 k.p.k., jeżeli utrzymanie orzeczenia w mocy byłoby rażąco niesprawiedliwe, podlega ono zmianie na korzyść oskarżonego albo uchyleniu niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów. Przepis ten obliguje zatem sąd odwoławczy do skontrolowania zaskarżonego orzeczenia pod kątem jego rażącej niesprawiedliwości, niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów. Sąd Okręgowy w W. nie uczynił zadość temu obowiązkowi, bowiem niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów nie dostrzegł, że wyrok Sądu pierwszej instancji dotknięty jest rażącą obrazą prawa materialnego w odniesieniu do rozstrzygnięcia o środkach karnych.

Stosownie do art. 43 § 1 k.k., jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, zakazy wymienione w art. 39 pkt 2 – 2b i 3 orzeka się w latach od roku do 15. Natomiast w przypadku zakazu zbliżania się, zgodnie z art. 41a § 4 k.k., sąd wskazuje odległość od osób chronionych, którą oskarżony ma zachować. Orzeczenie Sądu pierwszej instancji w zakresie rozstrzygnięcia o środkach karnych zapadło z rażącą obrazą wskazanych przepisów. Mimo obligatoryjnego charakteru dyrektyw orzeczono o środkach karnych w postaci zakazu zbliżania się do określonej osoby i zakazu kontaktowania się z tą osobą bez wskazania okresu ich obowiązywania. Nie określono także minimalnej odległości od osoby chronionej, którą ma zachować oskarżony. Sąd Okręgowy, utrzymując zaskarżony wyrok także w opisanym zakresie, rażąco naruszył przepisy art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k.

ponieważ nie skorygował z urzędu rażąco niesprawiedliwego orzeczenia na korzyść oskarżonego.

Zaistniała obraza prawa materialnego dostrzeżona została przez skazanego, który na etapie postępowania wykonawczego zasygnalizował tę kwestię Sądowi pierwszej instancji. Postanowieniem z dnia 19 września 2017 r. Sąd Rejonowy w W. , wskazując na przepis art. 13 k.k.w., stwierdził, że zakaz zbliżania się skazanego do pokrzywdzonej dotyczy odległości mniejszej niż 10 metrów oraz że oba orzeczone zakazy obowiązują przez okres roku. Po rozpoznaniu zażaleń wniesionych przez oskarżycielkę prywatną i jej pełnomocnika, Sąd Okręgowy w W. postanowieniem z dnia 15 listopada 2017 r. trafnie uchylił zaskarżone postanowienie i umorzył postępowanie w przedmiocie wyjaśnienia wątpliwości co do treści wyroku Sądu pierwszej instancji, ponieważ nie jest dopuszczalne określanie czasu stosowania środka karnego przy wykorzystaniu instytucji z art. 13 § 1 k.k.w.

Opisane wyżej naruszenie prawa procesowego i materialnego miało charakter rażący i w oczywisty, istotny sposób wpłynęło na treść zaskarżonego wyroku. W konsekwencji tego stanu rzeczy konieczne było uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w części utrzymującej w mocy rozstrzygnięcie o środkach karnych w postaci zakazu zbliżania się oskarżonego do pokrzywdzonej oraz zakazu kontaktowania się z nią i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania we wskazanym zakresie. Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd odwoławczy będzie zobowiązany do respektowania przepisów art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k. oraz bezwzględnie obowiązujących przepisów prawa materialnego.